

MÅNADSRAPPORT NOVEMBER

Socialnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förvaltningsberättelse	5
Ekonomi.....	5
Personal.....	12

Sammanfattning

Socialnämnden bedriver ett intensivt arbete med effektiviseringar och kostnadsminskningar för att lägga en budget i balans 2020. Målet är att genomföra effektiviseringar med bibehållen kvalitet i verksamheten samt kostnadsminskningar för en budget i balans 2020. Kostnadsnivån i denna prognos är högre än 2020 års budgetram, men genom pågående arbete kommer kostnaderna att anpassas till ramen. En osäker post är dock försörjningsstödet.

Socialnämndens prognostiserade underskott är -52,7 mnkr vilket är en förändring på +1,5 mnkr i jämförelse med föregående prognos. Förbättringen beror på genomslag av vidtagna åtgärder som restriktivitet med kurser och konferenser och att egna möteslokaler ska användas, oanvänt anslag för reparation av lägenheter samt statlig ersättning inom egna boenden; (verksamhetsområde Socialpsykiatri). Prognoser för försörjningsstöd samt för placeringar och öppna insatser i extern regi är oförändrade, -7 mnkr respektive -39 mnkr. Resultatenheternas prognos är oförändrat -2,4 mnkr men den innehåller mindre förändringar som på totalen möter varandra.

Under våren skedde en svag ökning av antalet hushåll med behov av försörjningsstöd som bröts av en minskning i augusti. Huvudorsak är vändningen i konjunkturen. Förändringarna inom Arbetsförmedlingen tillkommer som försvårande omständighet. Noggranna analyser av nyansökningar och löpande ärenden kommer att göras för planering av åtgärder. Andel personer med försörjningsstöd i snitt per månad har ökat marginellt till 1,5%, vilket fortfarande är en mycket låg nivå. Positivt är att målsatta insatser för att minska kostnader för hotell och vandrarhem visar goda resultat. Kostnaderna beräknas bli 2,6 mnkr lägre i år än förra året.

För de kommunfinansierade externa placeringarna beräknas underskottet till -39 mnkr. Sedan i somras fram till oktober har 9 nya placeringar gjorts avseende personer som inte tidigare var kända, exempelvis unga/barn under 13 år med missbruks- och kriminalitetsproblematik samt placeringar med skyddsbehov på grund av risk för våld.

Individ- och familjeomsorgen i Lunds kommun har lägre kostnader än förväntat sett till standardkostnaden som har sjunkit sedan 2015 och förra året var 76 mkr lägre än förväntat trots ökande inflöde under hela perioden.

Vidtagna åtgärder i år:

- Prognosförsämringen i augusti ledde till omedelbara åtgärder för att stärka den ekonomiska återhållsamheten i hela förvaltningen.
- Omfattande utredningsarbete av hela socialpsykiatrin som har lett till att verksamheten kommer att styras mot färre gruppboenden till förmån för boendestöd i öppna former.
- Stängning av ett gruppboende.
- Avbeställning av nybyggnation av ett boende.

Den omedelbara effekten av åtgärder inom socialpsykiatrin plus tidigare genomförda åtgärder innebär kostnadsminskningar på 5,7 mnkr. Tillkommer att cirka 50 mnkr på finansförvaltningen inte behövs för investering och drift av ett nytt boende.

Inom flyktingverksamheten har en fortsatt anpassning av verksamheten skett med stängning av 2 HVB-boenden och 2 stödboenden.

I övrigt pågår större arbeten i syfte att arbeta mer effektivt:

- Utvecklingsarbete för att vässa organisationen som helhet.
- Utveckling av ett processororienterat arbetssätt i hela förvaltningen för att undvika risk för mellanrum och dubbelarbete.
- Utvecklingsarbete gällande missbruksvård.
- Strategisk samverkan gällande arbetsmarknadsåtgärder där olika projektansökningar har gjorts i höst (EU:s asyl- och migrationsfond samt FINSAM) och ytterligare planeras.

Förvaltningsberättelse

Ekonomi

Resultat

Resultaträkning (431)

(Mnkr)	Utfall nov	Budget nov	Avvikelse nov	Helårsbudget 2019	Helårsprognos 2019	Helårsavvikelse 2019
Intäkter	211,4	191,6	19,8	208,9	227,2	18,3
Kostnader	-777,3	-715,7	-61,6	-782,7	-853,7	-70,9
Avskrivningar	-1,7	-1,8	0,1	-1,9	-1,8	0,1
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-567,6	-525,8	-41,8	-575,7	-628,3	-52,5
Finansiella intäkter	0	0	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-0,2	0	-0,2	0	-0,1	-0,1
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	-567,8	-525,8	-41,9	-575,7	-628,4	-52,7
Kommunbidrag	525,8	525,8	0	575,7	575,7	0
RESULTAT	-41,9	0	-41,9	0	-52,7	-52,7

Analys av resultatet

Periodens resultat

Kommunfinansierade verksamheter

Kommunfinansierade verksamheters resultat för perioden januari-november är -43,5 mnkr. Periodens underskott för externt köpt vård är -36,3 mnkr, underskott för försörjningsstöd är -5,5 mnkr och övriga kostnader är -1,7 mnkr.

Periodens utfall (mnkr)	Utfall jan-nov	Budget jan-nov	Avvikelse jan-nov
Ledning, stab och gemensamt	-48,7	-52,4	3,7
Barn, unga och familjestöd	-179,5	-166,3	-13,2
Vuxen	-192,0	-169,9	-22,1
Socialpsykiatri	-138,4	-126,5	-11,9
Nettokostnad	-558,6	-515,1	-43,5

Resultatenheter

Resultatenheterna visar totalt ett överskott på +1,6 mnkr för perioden januari-november. Överskott från flyktingverksamheterna är +0,2 mnkr och övriga resultatenheters överskott är +1,4 mnkr. Inom flyktingverksamheterna är kostnader på drygt 2 mnkr tillhörande perioden inte periodiserade.

Utfall delverksamhet (mnkr)	Utfall jan-nov	Budget jan-nov	Avvikelse jan-nov
Ensamkommande barn	-35,8	-10,5	-25,3
Vuxna och familjer	25,1	-0,4	25,5
Summa flykting	-10,7	-10,9	0,2
Tolkförmedlingen	0,7	0,0	0,7
Tillståndsenheten	0,8	0,0	0,7

Prognos

Kommunfinansierade verksamheter

Kommunfinansierade verksamheter

Nämndens kommunfinansierade verksamheter prognostiserar ett underskott på -50,3 mnkr som är en förändring mot föregående prognos med +1,5 mnkr, till följd av lägre övriga kostnader.

Prognos underskott i mnkr	Maj	Augusti	Oktober	November
Externt köpt vård	-32	-36,5	-39	-39
Försörjningsstöd	-1,5	-1,5	-7	-7
Nya lokaler	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Digitalisering av försörjningsstödet		-0,7	-0,7	-0,7
Osäkra kundfordringar			-2	-2
Årets effektivisering		-1	-0,9	-0,9
Kostnadsminskningar				1,5
Summa underskott	-35,7	-41,9	-51,8	-50,3

Nämndens merkostnader för nya lokaler för cirka 45 medarbetare som flyttat från bland annat Kristallen står för -2,2 mnkr av årets underskott.

Införandet av digitalisering av ansökan om försörjningsstöd ger ett underskott på -0,7 mnkr som är en engångskostnad som ska ställas mot lägre kostnader på sikt för handläggning av försörjningsstöd.

Posten osäkra kundfordringar avser aviserade hyror som inte betalats och som enligt kommunens riktlinjer ska betraktas som osäkra och bokas som en kostnad. Årets kostnad för osäkra hyresfordringar är netto - 2 mnkr.

Genomförda effektiviseringar 2019: stängning av ett gruppboende, vakansprövning av två tjänster plus tidigare genomförda åtgärder innebär att 5,8 mnkr av årets effektivisering på 6,7 mnkr är i hamn. Beviljas nämnden fullt tilläggsanslag för

tomställda lokaler förändras årets effektiviseringar till 6,4 mnkr.

Kostnadsminskningar på 1,5 mnkr förklaras i huvudsak av:

- Genomslag av vidtagna åtgärder- restriktivitet med kurser och konferenser samt att egna möteslokaler ska användas
- Anslag för reparation av lägenheter, som inte beräknas användas fullt ut
- Ny intäkt, statlig ersättning egna boende inom socialpsykiatri

Prognos Nov	Externt köpt vård	Försörjningsstöd, utbetalningar	Övrigt	Nettokostnad/nettointäkt
Ledning, stab och gemensamt	0	0,0	3,4	3,4
Barn, unga och familjestöd	-16,0	0,3	-1,2	-16,9
Vuxna	-14,0	-7,3	-2,7	-24,0
Socialpsykiatri	-9,0	0,0	-3,8	-12,8
Summa	-39,0	-7,0	-4,3	-50,3

Externt köpt vård

Prognostiserat underskott för externt köpt vård beräknas oförändrat till -39 mnkr för året. Sedan i somras fram till oktober har 9 nya placeringar gjorts avseende personer som inte tidigare var kända. Som exempel kan nämnas unga/barn under 13 år med missbruks- och kriminalitetsproblematik, barn med neuropsykiatrisk diagnos i behov av akut placering, placeringar med dubbla dygnskostnader på grund av vårdtyngd, konsulentstödd familjehemsvård på grund av vårdtyngd samt placeringar med skyddsbehov på grund av risk för våld.

Externt köpt vård i mnkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Avvikelse 2019
Egenavgifter och Momsersättning	9,4	10,7	1,3	9,5	10,7	1,1
Kostnad (brutto)	-115,0	-141,6	-26,6	-117,1	-157,2	-40,2
Nettokostnad	-105,6	-130,9	-25,3	-107,5	-146,6	-39,0

Försörjningsstöd, utbetalningar

Kostnader för försörjningsstöd (utbetalningar) efter avdrag för bidrag och återbetalningar prognostiseras till 119,1 mnkr och ger en oförändrad prognosavvikelse på -7 mnkr jämfört med oktober. I november hade 1062 hushåll försörjningsstöd, vilket är 13 hushåll färre än i oktober. Utbetalt belopp per hushåll kvarstår på 10,1 tkr i snitt per hushåll och månad.

Merparten av ökningen förklaras av att hushåll med en komplicerad situation och som står långt från arbetsmarknaden tenderar att bli kvar längre på grund av vändningen i konjunkturen. Situationen inom Arbetsförmedlingen tillkommer som försvårande omständighet. Noggranna analyser av nyansökningar och löpande ärenden kommer att göras för planering av åtgärder. Andel personer med försörjningsstöd i snitt per månad har ökat marginellt till 1,5%, vilket fortfarande är en mycket låg nivå. Positivt är att insatser för att minska kostnader för hotell och vandrarhem visar goda resultat. Kostnaderna beräknas bli 2,4 mnkr lägre i år än förra året.

Försörjningsstöd enligt norm är den enskilt största posten och ligger på 85 % av de totala kostnaderna, en minskning med -0,2 % jämfört med oktober. År 2018 låg samma post på 82,5 % till följd av ökad andel hotellkostnader det året. Andelen utbetalningar för hotellkostnader är 8 % för perioden januari till november i år vilket är en ökning med +0,3 % jämfört med oktober. Ökningen består främst på ökade kostnader för hotell med anledning av skyddsbehov. Andelen hotellkostnader för helåret 2018 var 11,4 %. Hotellkostnaderna 2018 var 14 mnkr och årets prognos är 11,6 mnkr, alltså 2,4 mnkr lägre. Detta positiva trendbrott är i linje med nämndens målsättning och ambitioner. Målet i internbudget 2019 är att sänka hotellkostnaderna med 3 mnkr.

Försörjningsstöd utbetalningar	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Avvikelse 2019
Bidrag, återbetalningar	3,4	3,6	0,2	3,4	3,3	-0,1
Utbetalningar (brutto)	-114,6	-111,6	3,0	-115,5	-122,4	-6,9
Nettokostnad	-111,1	-108,0	3,1	-112,1	-119,1	-7,0

Resultatenheter

Prognos för nämndens resultatenheter är -2,4 mnkr som är ett netto av underskott på -3,4 mnkr inom flyktingverksamheterna och överskott på +1,0 mnkr för tolkförmedlingen och tillståndsenheten. I förhållande till föregående prognos är flyktingverksamheternas underskott -0,4 mnkr högre och tolkförmedlingens och tillståndsenhetens överskott +0,4 mnkr högre.

Nettokostnader (mnkr)	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Avvikelse 2019
Ensamkommande barn	-24,2	-61,1	-36,9	-11,3	-39,9	-28,6
Nyanlända vuxna och familjer	-6,4	21,8	28,2	-0,5	24,7	25,2
Summa flyktingverksamheter	-30,6	-39,3	-8,7	-11,8	-15,2	-3,4
Tolkförmedlingen	0	-0,4	-0,4	0	0,8	0,8
Tillståndsenheten	0	0,2	0,2	0	0,2	0,2

Flyktingverksamheten

Flyktingverksamheten finansieras i huvudsak av statsbidrag, men statsbidragen för delverksamheten ensamkommande barn är otillräckliga för en ekonomi i balans. Den statliga ersättningen räknar med fler i egna bostäder än vad som är möjligt i Lund samt inga i vård och behandling förutom LVU. Verksamheten är kommunfinansierad med 11,8 mnkr (nyanlända vuxna och familjer 0,5 mnkr och ensamkommande barn 11,3 mnkr, varav 10 mnkr är en tillfällig förstärkning av budgeten 2019).

Socialnämndens prognos för flyktingverksamheten är ett underskott på -3,4 mnkr som är en förändring mot tidigare prognos med -0,4 mnkr och förklaras av lägre intäkter.

Ensamkommande barn

Prognostiserat underskott för delverksamheten är -28,6 mnkr att jämföra mot budgeterat underskott på -28 mnkr. Delverksamhetens prognostiserade underskott är -1,7 mnkr högre än föregående månad, ett netto av i huvudsak lägre intäkter för egenbosatta och lägre dygnskostnader för några placeringar. Kommunfullmäktige beslutade i slutet av förra året att förlänga IOP för Kompassen med Ohana och dess finansiering genom Byggbonus. På grund av utebliven Byggbonus ökar socialnämndens underskott med knappt -1 mnkr. Delverksamhetens prognos är inklusive kostnader för tomställda lokaler på -3,6 mnkr som nämnden har begärt att få tilläggsanslag för genom att få disponera stimulansmedel för att lokaler lämnas i förtid.

Under hösten har det gått att se att antal barn/unga minskat i något lägre takt än vad som tidigare förutspått och att andelen unga med vårdbehov är större än tidigare. Den isolerat största avvikelsen mot budget är kostnader för externa placeringar på 25,5 mnkr som ger ett underskott på -15,3 mnkr. Sedan delårsprognosen i augusti har 9 nya placeringar tillkommit. Av dessa är 3 helt nya placeringar, 4 är förlängda och 2 är kortare placeringar som redan är avslutade. En av de nya placeringarna är en LVU-placering som startats efter den unges 18-årsdag och där ersättningssystemet inte medger full kostnadstäckning.

Boende i egen regi visar ett underskott på -4,5 mnkr, inklusive kostnader för tomställda lokaler på -3,6 mnkr. Socialnämnden har ansökt om tilläggsanslag för tomställda lokaler.

I prognosen ingår minskade personalkostnader för utredning som ger ett överskott på +2 mnkr.

Omställning av verksamheten

Pågående omställning av verksamheten har lett till att två stödboende och två HVB-boende har stängts i år. All planering bygger på att ungdomarna i målgruppen blir äldre och att deras behov kartlagts. I dagsläget har flyktingverksamheten kostnader på 3,6 mnkr för tomma lokaler som nämnden önskar avropa från KS reserverade medel.

Tabell: Antal ensamkommande barn och unga som budgeten utgår från

	Budget 2019	Prognos (augusti)	Prognos (oktober)
Antal barn/ unga 31/12 2019	92	69	72

Prognosförutsättningar

Prognostiserat underskott för ensamkommande barn förklaras av otillräckliga statsbidrag. Beräkningarna, som ligger till grund för det statliga ersättningssystemet för delverksamheten Ensamkommande barn, utgår från att betydligt fler ungdomar bor i egna lägenheter än vad som är möjligt att åstadkomma i Lund. Vidare medger ersättningssystemet endast ersättning för köpt vård som avser LVU eller LVU-liknande vård som påbörjats före 18-årsdagen. Årets underskott förklaras också av att antal ensamkommande barn och unga minskar i högre takt än vad som gått att förutse. Åtgärder för att ställa om verksamheten till färre antal barn och unga har vidtagits.

Gränsen för ersättning vid SoL-placeringar där det finns behandlingsbehov motsvarande LVU är oklar. Migrationsverket har meddelat ytterligare avslag på sökta ersättningar, vilka kommer att överklagas. Besluten så här långt tyder på att Migrationsverket är allt striktare i sin bedömning gällande ersättning för SoL-placeringar där det finns behandlingsbehov motsvarande LVU. Således omvärderade nämnden ekonomiska

antaganden avseende ersättning för köpt vård i majprognosen. Enligt försiktighetsprincipen ingår endast ersättning för LVU-placeringar i årets intäktsprognos. Det är dock troligt att Migrationsverket meddelar bifall för vissa SoL-placeringar som ger en positiv effekt i kommande prognos och bokslutet. Detsamma gäller eventuellt bifall i de ärenden som överklagats.

Nyanlända vuxna och familjer

Delverksamheten nyanlända vuxna och familjer är sedan flera år kommunbidragsfinansierad med 0,5 mnkr.

Prognostiserat överskott för delverksamheten är +25,2 mnkr att jämföra med budgeterat överskott på +28 mnkr. Prognosen ger alltså ett underskott på knappt -3 mnkr som beror på högre kostnader för försörjningsstöd (fler hushåll).

Prognosen för försörjningsstöd är -24 mnkr i november eller ett underskott på -3 mnkr, en förbättring med +1 mnkr jämfört med oktober och beror på ökade intäkter. Vid en jämförelse mellan oktober och november månad kan det konstateras att genomsnittlig utbetalning per hushåll är oförändrad på 11,7 tkr. Antalet hushåll med försörjningsstöd har minskat med 2 hushåll och är i genomsnitt 200 hushåll.

Avvikelse	Oktober	November
Intäkter	0	0
Försörjningsstöd	-4	-3
Överskott/underskott	-4	-3

Åtgärder vid avvikelse

Individ och familjeomsorgen i Lunds kommun har låga standardkostnader, det vill säga kommunens kostnader i relation till den statistiskt förväntade kostnaden som i Lund är 76 mnkr lägre än förväntat. Sedan år 2015 har nämndens standardkostnader minskat trots stor ökning av inflödet. I lämnad prognos ingår åtgärder som minskar årets prognostiserade underskott.

Ett ambitiöst arbete pågår att möta ett under flera år ökande inflöde av ärenden med ändamålsenliga arbetssätt och metoder.

För att minska årets underskott för externt köpt vård, utvecklar nämnden insatser utifrån en genomförd missbruksutredning. Det handlar om att styra över från köpt vård till att på ett tidigt stadium kunna erbjuda intern öppenvård. Planering av olika boendelösningar kopplat till missbruksvård har påbörjats. Just avsaknad av adekvata boendelösningar är kostsamma för nämnden.

Ett internt stödboende för unga med social problematik har startats för att minska behovet att köpa stödboendeplatser.

Inom flyktingverksamheten har ett stort omställningsarbete skett inom delverksamheten ensamkommande barn. Antalet HVB-boenden och stödboende har kontinuerligt minskats i relation till antal barn.

Försörjningsstödet visar för första gången på länge på ett underskott. Under flera år har ett framgångsrikt arbete skett med inriktning på hushåll med mycket långvarigt försörjningsstöd och ohälsa. Det har lett till att denna grupp har minskat med cirka 100

hushåll under perioden 2016-2018, vilket motsvarar en kostnadsminskning med cirka 10 mnkr per år. Under 2019 har behovet av försörjningsstöd generellt sett börjat öka och orsakerna analyseras för strategier och åtgärder.

En viktig faktor för att minska kostnadsbilden är effektiviseringskravet på 1,5% eller 6,75 mnkr, enligt EVP 2019-2020. Nämndens inriktning är att effektiviseringarna i huvudsak ska ske inom verksamhetsområde socialpsykiatri som 2019 har ett effektiviseringskrav på 3,9 mnkr. Resterande del är redan löst genom åtgärder 2018.

En genomgripande utredning av hela socialpsykiatrin startade i början av 2019 för möjliga och hållbara åtgärder för bibehållen kvalitet till lägre kostnader. En kartläggning av målgruppernas behov har skett och detta innebär att insatser i högre utsträckning kommer att styras mot boendestöd i öppna former i stället för gruppboende. Utvecklingen väntas frigöra platser på gruppboendena och förväntningen är att effekten av detta blir att fler kan flytta hem till Lund som idag bor externt placerade samt att minimera användandet av nya externt köpta platser. I våras stängdes ett gruppboende, vilket innebär en nettoeffekt på 2,2 mnkr lägre kostnader 2019. Utöver det har vakansprövning av tjänster skett med en nettoeffekt på 0,8 mnkr. Nettoeffekten för 2020 beräknas i dagsläget till 3 mnkr.

Utredningen innehåller många olika delar vars effekter ännu inte kan beräknas, utan nämnden avser att återkomma med redovisningar i takt med att deluppdrag blir klara.

Ytterligare ett resultat av pågående effektiviseringsarbete är minskade investeringsutgifter och driftskostnader för kommunen genom att nämnden återtagit beställning av nytt gruppboende. Den ekonomiska effekten för kommunen är minskade investeringsutgifter på cirka 40 mnkr samt uteblivna driftskostnader på upp till 10,5 mnkr.

I övrigt pågår större arbeten i syfte att arbeta mer effektivt:

- Utvecklingsarbete för att vässa organisationen som helhet.
- Utveckling av ett processorienterat arbetssätt i hela förvaltningen för att undvika risk för mellanrum och dubbelarbete.
- Utvecklingsarbete gällande missbruksvård.
- Strategisk samverkan gällande arbetsmarknadsåtgärder där olika projektansökningar har gjorts i höst (EU:s asyl- och migrationsfond samt FINSAM) och ytterligare planeras.

Investeringar

Investeringsredovisning

(Mnkr)	Utfall maj	Helårsbudget 2019	Helårsprognos 2019	Helårsavvikelse 2019
Inventarier, fordon	-0,7	-3,5	-1,2	2,3

Analys av investeringar

Periodens investeringar

Under perioden januari-november har mindre inköp gjorts för 0,7 mnkr som avser inköp av möbler och IT utrustning. Inköpen avser främst inköp av skärmar och arbetsmöbler till nämndens nya lokaler (Bytaregatan).

Prognos

Socialnämnden beräknar att disponera 1,2 mnkr för mindre investeringar i inventarier med mera. En förändring mot tidigare prognos med +0,8 mnkr. Tidigare beräknat inköpsbehov har blivit uppskjutet.

Nämnden har återtagit beställning av nytt gruppboende inom socialpsykiatrin (Tornsvalan i Veberöd) med 12-14 platser. Investeringsanslaget på 1,5 mnkr kommer därmed inte att disponeras.

Personal

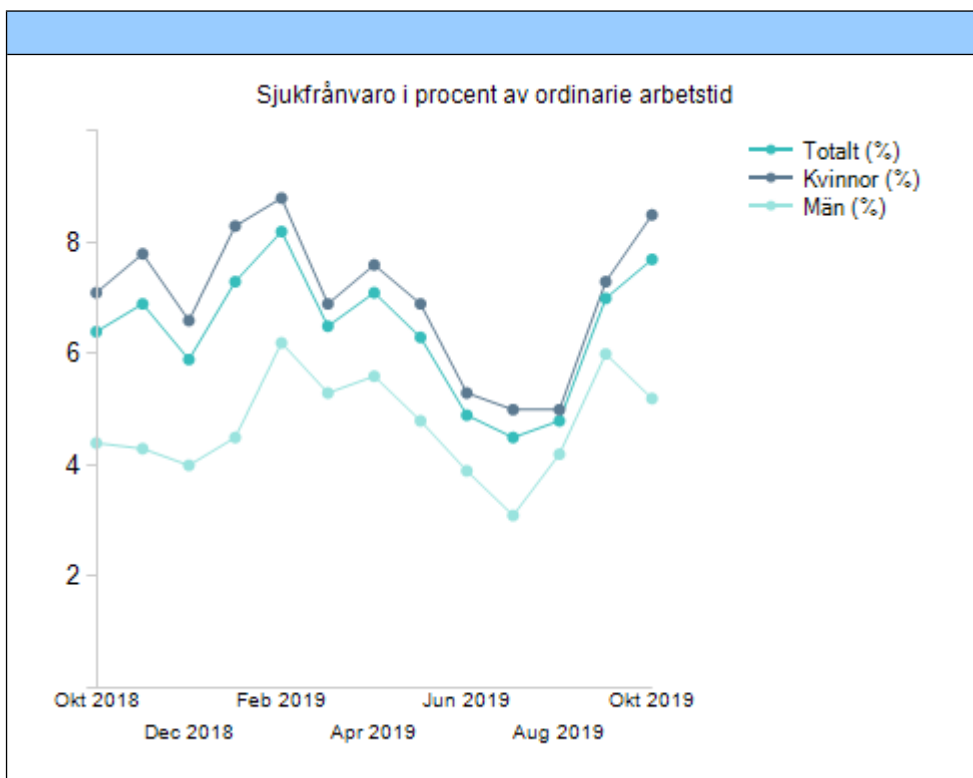
Antal anställda

Antal anställda	Antal anställda nov 2019	Antal anställda årsskiftet 18/19	Antal anställda nov 2018	Antal anställda nov 2017
Anställda kvinnor totalt	465	483	485	499
Anställda män totalt	162	167	168	180
Antal anställda totalt	627	650	653	679

Den minskning på 16 personer som ses mellan november 2019 och november 2018 härrör till större delen från minskat inflöde till boende för ensamkommande under 2019. Totalt tio personer sades upp på grund av arbetsbrist och ytterligare ca tio personer omplacerades såväl inom som utom förvaltningen.

Hälsa och arbetsmiljö

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid, utveckling

Sjukfrånvarons förändringar

Vi ser en ökning av den totala sjukfrånvaron från 6,4 % i oktober 2018 till 7,5 % under oktober 2019. Den långa sjukfrånvaron (mer än 60 dagar) minskar från 62,1 % av den totala frånvaron i oktober 2018 till 50,8 % oktober 2019, vilket naturligtvis är glädjande. Dock ser vi alltså en ganska kraftig ökning av korttidsfrånvaron under perioden. Anledningen till denna ökning behöver utredas mer för att kunna analyseras, men den oro som finns kring kostnadsminskningar och förändringar i verksamheten kan vara en faktor. Risk och handlingsplaner gällande den påverkan dessa förändringar har på arbetsmiljön har genomförts och medarbetarna uppmanas använda sig av Pulsen som verktyg för att lyfta upp hur arbetsbelastning och arbetsmiljö påverkar i vardagen. Enhetschefer följer upp upprepad korttidsfrånvaro och lägger rehabiliteringsplaner för medarbetare enligt den kommunövergripande rutinen för rehabilitering.